Development Strategies in Medical Education

Summer 2023. Vol 10. Issue 2

Research Paper

Perceptions of the Medical Students of Jahrom University of Medical Sciences About the Use of Logbooks in Clinical Departments: A Cross-sectional Study

Shahram Shafa[1], **Nafiseh Esmaealpour**[2], **Mohammad Hadi Pahlevanpour Jahromi**[3], **Mohammad Reza Rezaeaimehr**[4], ***Elahe Rahmanian**[5]

1. Department of Orthopaedics, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.
2. Instructor of Community Health Nursing, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.
3. Department of Nursing, Mashhad University of Medical Sciences, Mashhad, Iran.
4. Department of Urology, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.
5. Department of Anesthesiology, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.

Use your device to scan and read the article online

Citation Shafa SH, Esmaealpour N, Pahlevanpour Jahromi MH, Rezaeaimehr MR, Rahmanian E . [Perceptions of the Medical Students of Jahrom University of Medical Sciences About the Use of Logbooks in Clinical Departments: A Cross-sectional Study (Persian)]. Development Strategies in Medical Education. 2023; 10(2):156-167. https://doi.org/10.32598/DSME.10.2.556.1

https://doi.org/10.32598/DSME.10.2.556.1

Article Info:

Received: 13 Mar 2023

Accepted: 29 Mar 2023

Available Online: 01 July 2023

Key words:
Medical students, Logbook, Clinical departments

ABSTRACT

Background Logbook is a tool for recording daily clinical examination reports and clinical skills activities. The present study aims to investigate the perceptions of medical students regarding the use of logbook in clinical departments of teaching hospitals affiliated to Jahrom University of Medical Sciences (JUMS).

Methods This is a descriptive cross-sectional study that was conducted on 94 students of JUMS in 2023. The data collection tools included a sociodemographic form and a questionnaire measuring the quality and necessity of the logbooks. Data analysis was done in SPSS software, version 21 using descriptive and inferential statistics.

Results The mean total score of perceptions about the logbook was 46.5±26.16 (out of 100), which is below the average level (cut-off point of 50). The scores about necessity, quality, and outcomes of using logbooks were also below the average level. The results of a non-parametric test showed that medical students' opinions about the use of logbook in clinical departments was not significantly different based on the sociodemographic characteristics (P>0.05).

Conclusion The JUMS students' perceptions about the use of logbooks in clinical departments is below the average level. To improve the situation, it is necessary to pay special attention to the design and format of logbooks, the necessity of using the logbooks, and the quality of the logbook content.

Corresponding Author:
Elahe Rahmanian, Assistant Professor.
Address: Department of Anesthesiology, Jahrom University of Medical Sciences, Jahrom, Iran.
Tel: +98 (917) 0191530
E-mail: ela1389@yahoo.com

Copyright © 2024 The Author(s);
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]

[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

Extended Abstract

Introduction

Clinical education is the most important part of nursing education [1-3]. Clinical education is a facilitating activity for learning in the clinical environment, during which students gain experiences by being at the patient's bedside and apply the learned concepts in practice. In clinical education, an opportunity is provided for students to transform their theoretical knowledge into various mental, psychological and motor skills that are necessary for patient care [4]. The evaluation of clinical skills is considered one of the most important aspects of medical student evaluation [5]. Applying new educational techniques, increasing the productivity, and improving efficiency are the goals pursued by all educational settings in the world, especially medical universities [6]. Considering the importance of clinical education for medical students and the knowledge of using logbooks, and given the lack of research on the perceptions of medical students in this field, the present study aims to survey the perceptions of medical students regarding the use of logbooks in the clinical departments of teaching hospitals in Jahrom, Iran.

Methods

This descriptive cross-sectional study was conducted in 2023 on 94 medical students from Jahrom University of Medical Sciences who had a log book during their internship in clinical departments. They were selected by a census method. A logbook was designed and compiled separately based on the heading provided by the ministry of health and according to the educational needs of students in clinical departments, tailored to meet the goals of each department. The data collection tools included a sociodemographic form (surveying age, gender, local/non-local student, place of residence, marital status, educational level) and a questionnaire measuring the quality and necessity of the logbook. It consists of 36 items that surveys the perceptions of students in three areas: the necessity of using logbooks (8 items), the quality of the logbook content (21 items), and outcomes of using logbooks (7 items). The items were rated on a three-point Likert scale as yes (3 points), to some extent (2 points), and no (1 point). The total score ranges from 36 to 108. The validity and reliability of the questionnaire was confirmed in Najafi et al.'s study [20]. Data analysis was done in SPSS software, version 21 and using descriptive statistics (mean, standard deviation, frequency, percentage) and inferential statistics. The significance level was set 0.05.

Results

Out of 94 participants, 41.5% were students, 41.5% were externs, and 17.0% were interns. Most of them were under 25 years old (60.6%) and single (67%). Also, 69.1% were female and the rest were male. The mean total score of medical students' opinion about the logbook was 46.5±26.16 (out of 100), which is below the average level (cut-off point of 50). Their scores about necessity, quality, and outcomes of using logbooks were also below the average level. The results of the non-parametric test showed that medical students' opinions about the use of logbook in clinical departments was not significantly different based on the sociodemographic characteristics (P>0.05).

Conclusion

The purpose of this study was to survey the opinions of medical students regarding the use of logbook in the clinical departments of teaching hospitals affiliated to Jahrom University of Medical Sciences. The results showed that their opinions were below the average level. To improve the situation, it is necessary to pay special attention to the design and format of logbooks, the necessity of using the logbooks, and the quality of the logbook content.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

This study was approved by the ethics committee of Jahrom University of Medical Sciences (Code: IR.JUMS.REC.1402.080).

Funding

This study was funded by Jahrom University of Medical Sciences.

Authors' contributions

The authors contributed equally to preparing this article

Conflicts of interest

The authors declare no conflict of interest.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]

[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

Acknowledgements

The authors would like to thank the Clinical Research Development Unit of Peymanie Hospital in Jahrom city for their cooperation.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]

[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

مقاله پژوهشی

دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی: یک مطالعه توصیفی‌مقطعی در سال ۱۴۰۲

شهرام شفا[۱]، نفیسه اسماعیل‌پور[۲]، محمدهادی پهلوان‌پور جهرمی[۳]، محمدرضا رضایی‌مهر[۴]، *الهه رحمانیان[۵]

۱. گروه ارتوپدی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران.
۲. کارشناسی ارشد پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران.
۳. گروه پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی مشهد، مشهد، ایران.
۴. گروه اورولوژی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران.
۵. گروه بیهوشی، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، جهرم، ایران.

Use your device to scan and read the article online

Citation Shafa SH, Esmaealpour N, Pahlevanpour Jahromi MH, Rezaeaimehr MR, Rahmanian E . [Perceptions of the Medical Students of Jahrom University of Medical Sciences About the Use of Logbooks in Clinical Departments: A Cross-sectional Study (Persian)]. Development Strategies in Medical Education. 2023; 10(2):156-167. https://doi.org/10.32598/DSME.10.2.556.1

https://doi.org/10.32598/DSME.10.2.556.1

اطلاعات مقاله:
تاریخ دریافت: ۲۲ اسفند ۱۴۰۱
تاریخ پذیرش: ۰۹ فروردین ۱۴۰۲
تاریخ انتشار: ۱۰ تیر ۱۴۰۲

چکیده

مقدمه: لاگ بوک وسیله ثبت فراگیرمحور است که آموزش‌نامه، گزارش روزانه و دفترچه ثبت مهارت‌های بالینی هم نامیده می‌شود. مطالعه حاضر باهدف بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی بیمارستان‌های آموزشی‌درمانی دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم انجام شد.

روش‌ها: این مطالعه مقطعی‌توصیفی بر روی ۹۴ نفر از دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم در سال ۱۴۰۲ انجام شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه شامل اطلاعات جمعیت‌شناختی و سؤالات مرتبط با کیفیت و ضرورت لاگ بوک است. تجزیه‌وتحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ و با استفاده از آمارهای توصیفی و آزمون‌های آماری استنباطی انجام شد.

یافته‌ها: میانگین نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک ۵/۱۶±۴۶/۲۶ بود که پایین‌تر از سطح متوسط (کات پوینت ۵۰) است. همچنین میانگین نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی در ابعاد پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک، ضرورت استفاده از لاگ بوک و کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان نیز پایین‌تر از سطح متوسط (کات پوینت ۵۰) قرار داشت. نتایج آزمون ناپارامتری نشان داد نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی برحسب مشخصات جمعیت‌شناختی معنی‌دار نیست (P>۰/۰۵).

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان داد دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک پایین‌تر از سطح متوسط گزارش است. بنابراین برای بهبود این دیدگاه به توجه ویژه به ابعاد پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک، ضرورت استفاده از لاگ بوک و کیفیت محتوای لاگ بوک نیاز است.

کلیدواژه‌ها:
دانشجویان پزشکی، لاگ بوک، بخش‌های بالینی

* **نویسنده مسئول:**
دکتر الهه رحمانیان
نشانی: جهرم، دانشگاه علوم پزشکی جهرم، گروه بیهوشی.
تلفن: ۰۹۱۵۳۰ (۹۱۷) ۹۸+
پست الکترونیکی: ela1389@yahoo.com

Copyright © 2024 The Author(s);
This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC-By-NC: https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.en), which permits use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]

[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

مقدمه

آموزش بالینی مهم‌ترین بخش در آموزش پرستاری و از اجزای لاینفک آن است [۱-۳]. آموزش بالینی را می‌توان به‌صورت فعالیتی تسهیل‌کننده برای یادگیری در محیط بالینی دانست که در طی آن دانشجویان با حضور بر بالین بیمار تجربیاتی کسب می‌کنند و در تعامل با استاد و محیط، مفاهیم آموخته‌شده را در عمل به‌کار می‌گیرند. در آموزش بالینی، فرصتی برای دانشجو فراهم می‌شود تا دانش نظری خود را به مهارت‌های ذهنی، روانی و حرکتی متنوعی که برای مراقبت از بیمار ضروری است، تبدیل کند [۴]. داشتن روش‌های مناسب ارزشیابی در بالین امری ضروری است. درواقع ارزشیابی مهارت‌های بالینی از مهم‌ترین موارد ارزشیابی دانشجویان محسوب می‌شود [۵]. ارزشیابی فرایند یاددهی و یادگیری، از فعالیت‌های موردتوجه در مؤسسات آموزشی است. به‌کارگیری تکنیک‌های نوین آموزشی، افزایش بهره‌وری مراکز آموزشی و درنهایت ارتقای کارایی، هدفی است که در تمامی مراکز آموزشی دنیا دنبال می‌شود، اما درمورد رشته‌های علوم‌پزشکی که به‌طور مستقیم با حفظ و ارتقای سلامت مردم و جامعه در ارتباط هستند، از توجه بیشتری برخوردار است و سعی بر آن است تا با استفاده از روش‌های جدید بتوان میزان اثربخشی آموزش پزشکی را بهتر کرد [۶].

روش‌های متعددی برای ارزشیابی بالینی وجود دارد. از این میان، لاگ بوک به‌عنوان یکی از مؤثرترین شیوه‌های ارزشیابی معرفی شده است [۷]. لاگ بوک وسیله ثبت فراگیرمحور است که آموزش‌نامه، گزارش روزانه و دفترچه ثبت مهارت‌های بالینی هم نامیده می‌شود. آموزش‌نامه وسیله ساده‌ای برای فراگیران است که چارچوبی برای سازماندهی و ثبت فعالیت‌های آموزشی مختلف فراهم می‌کند و باعث صرفه‌جویی در زمان می‌شود [۸، ۹]. یک لاگ بوک ایدئال باید قابل‌اجرا و موردقبول دانشجویان باشد و امکان جمع‌آوری سریع و صحیح داده‌های مرتبط با اهداف آموزشی را برای تحلیل به‌موقع و دادن بازخورد به دانشجویان فراهم کند [۱۰].

لاگ بوک ایدئال این امکان را می‌دهد که دانشجو بداند چه چیزی را باید فرا گیرد و چگونه و از چه طریق سنجیده شود. دانشجو فهرستی از اهداف آموزشی و مهارت‌های بالینی‌ای که باید کسب کند و نوع بیمارانی را که باید ببیند، در اختیار خواهد داشت. به‌این‌ترتیب، ساختار و تمرکز درزمینه یادگیری و ارزیابی در یک محیط تجربی حقیقی و امکان آموزش یکنواخت فراهم می‌شود [۱۱]. به‌عبارتی فعالیت‌های آموزشی نظم می‌یابد و وظیفه استاد و دانشجو مشخص می‌شود. همچنین توجه استاد به انتخاب روش‌های مناسب جلب و ارزشیابی استاد توسط مؤسسه آموزشی تسهیل و باعث می‌شود استاد و دانشجو با اعتماد بیشتری در بالین حاضر شوند و بالاخره ارزیابی پایان دوره دانشجو نیز آسان‌تر صورت می‌گیرد [۱۲].

باوجوداین در حال حاضر ارزشیابی بالینی دانشجویان بیشتر به‌صورت نهایی [۶] و با هدف نمره دادن به آن‌ها صورت می‌گیرد [۹]. روش ارزشیابی متداول که به‌وسیله فرم ارزشیابی بالینی انجام می‌شود، روش معلم‌محور و ذهنی است و کمتر از معیارهای عینی و رفتاری در آن بهره گرفته شده است [۱۳]. مطالعات مختلف نیز گزارشات متفاوتی از اثربخشی لاگ بوک در فعالیت‌های بالینی ذکر کرده‌اند. در مطالعه حیدری و همکاران به‌کارگیری لاگ بوک به آشناسازی دانشجو با وظایف و اهداف یادگیری، هدفمند کردن تلاش دانشجویان به سمت یادگیری وظایف محوله، هدفمندسازی تلاش اساتید در جهت آموزش به دانشجویان، ایجاد تعامل آموزشی بین یاددهنده و یادگیرنده و مستندسازی فعالیت عملی دانشجویان منجر شده است [۱۴].

در مطالعه لطفی، استفاده از لاگ بوک باعث ارتقای دانش و مهارت دانشجویان پرستاری در بخش زنان شده بود [۱۰]. نتایج مطالعه عسگری و همکاران نشان داد امکان دستیابی به کلیه اهداف و الزام‌های یادگیری با روش لاگ بوک محقق نمی‌شود [۱۵]. نتایج مطالعه اشک تراب و همکاران نشان داد در هر گروه نمرات افزایش یافته، اما این افزایش در گروه آزمایش بیشتر است [۱۶]. باتوجه‌به اهمیت آموزش بالینی برای دانشجویان پزشکی و نیز آگاهی از اثربخشی استفاده از لاگ بوک باتوجه‌به مطالعات صورت‌گرفته و باتوجه‌به کمبود منابع تحقیقاتی درخصوص بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی در این زمینه ارزشیابی دوره‌ای محتوا و کیفیت لاگ بوک‌ها براساس نیازهای در حال تغییر دانشجویان پزشکی به‌عنوان گروه هدف، امری ضروری است. بنابراین مطالعه حاضر با هدف بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی بیمارستان‌های آموزشی دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم انجام شد.

مواد و روش‌ها

این مطالعه توصیفی‌مقطعی در سال ۱۴۰۲ بر روی ۹۴ نفر از دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم که لاگ بوک را طی دوره کارآموزی یا کاروزی در بخش‌های بالینی داشتند، انجام شد. دانشجویان به روش سرشماری وارد مطالعه شدند. لاگ بوک براساس سرفصل ارائه‌شده ازطرف وزارتخانه و نیازهای آموزشی دانشجویان در بخش‌های بالینی متناسب با اهداف هر بخش به تفکیک طراحی و تدوین شد. معیارهای ورود به مطالعه شامل دانشجویان پزشکی دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم در مقطع کارآموزی و کارورزی و معیارهای خروج از مطالعه نیز شامل عدم همکاری در اجرای مطالعه، ناقص پر کردن پرسش‌نامه‌ها و مهمان یا انتقالی بودن دانشجویان بود.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این مطالعه شامل ۲ پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی و سؤالات مرتبط با کیفیت و ضرورت لاگ بوک بود. پرسش‌نامه اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل سن،

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]
[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

جدول ۱. فراوانی مشخصات جمعیت‌شناختی دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم شرکت‌کننده در مطالعه

مشخصات جمعیت‌شناختی		تعداد (درصد)
سن	زیر ۲۵ سال	۵۷(۶۰/۶)
	بالای ۲۵ سال	۳۷(۳۹/۴)
جنسیت	پسر	۲۹(۳۰/۹)
	دختر	۶۵(۶۹/۱)
تاهل	مجرد	۶۳(۶۷/۰)
	متأهل	۳۱(۳۳/۰)
مقطع	استیودنت	۳۹(۴۱/۵)
	اکسترن	۳۹(۴۱/۵)
	اینترن	۱۶(۱۷/۰)

جنسیت، بومی یا غیربومی، ساکن خوابگاه یا منزل مسکونی، وضعیت تأهل و مقطع تحصیلی بود. پرسش‌نامه مرتبط با لاگ بوک متشکل از ۳۶ سؤال است که دیدگاه مشارکت‌کنندگان را درخصوص لاگ بوک در ۳حیطه ضرورت استفاده از لاگ بوک، شامل ۸ سؤال؛ کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان، شامل ۲۱ سؤال و طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان، شامل ۷ سؤال بررسی می‌شود. مقیاس پرسش‌نامه، ۳ درجه‌ای لیکرت (بلی=۳، تا حدودی=۲ و خیر=۱) بود. حداقل نمره ۳۶ و حداکثر نمره ۱۰۸ بود. روایی و پایایی پرسش‌نامه در مطالعه نجفی و همکاران مورد تأیید قرار گرفت [۱۷]. تجزیه‌وتحلیل اطلاعات با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۱ و با استفاده از آمار توصیفی (میانگین، انحراف‌معیار، فراوانی و درصد) و آزمون‌های آماری استنباطی در سطح معنی‌داری P<۰/۰۵ درنظر گرفته شد.

یافته‌ها

۹۴ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم در مطالعه شرکت کردند و استیودنت (۴۱/۵ درصد)، اکسترن (۴۱/۵ درصد)، اینترن (۱۷/۰ درصد)، بودند. اکثریت آن‌ها زیر ۲۵ سال (۶۰/۶ درصد) و مجرد (۶۷ درصد) بودند. ۶۹/۱ درصد از آن‌ها مؤنث و مابقی مذکر بودند (جدول شماره ۱).

میانگین نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی ۱۸/۸۴±۶۹/۴۹ بوده است که برای مقایسه استانداردسازی‌شده و نمرات براساس درصد محاسبه شد. میانگین نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک ۲۶/۱۶±۴۶/۵۱ بوده است که پایین‌تر از سطح متوسط (کات پوینت ۵۰) قرار داشت. همچنین میانگین نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی در ابعاد پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت

جدول ۲. شاخص‌های آمار توصیفی نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی

متغیر		میانگین±انحراف‌معیار
نمره کل دیدگاه دانشجویان	نمره	۱۸/۸۴±۶۹/۴۹
	نمره از ۱۰۰	۲۶/۱۶±۴۶/۵۱
پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک	نمره	۴/۴۸±۱۳/۲۶
	نمره از ۱۰۰	۳۱/۹۸±۴۴/۶۸
ضرورت استفاده از لاگ بوک	نمره	۵/۰۱±۱۵/۴۴
	نمره از ۱۰۰	۳۱/۳۰±۴۶/۴۸
کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان	نمره	۱۱/۸۸±۴۰/۸۰
	نمره از ۱۰۰	۲۸/۲۸±۴۷/۱۴

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]
[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

جدول ۳. دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی برحسب گویه‌های پرسش‌نامه

حیطه		تعداد (درصد)		
		خیر	تا حدودی	بلی
پیامدهای مورد نظر در طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک	استفاده از لاگ بوک در کارآموزی ضروری است.	۳۵(۳۷/۲)	۴۰(۴۲/۶)	۱۹(۲۰/۲)
	استفاده از لاگ بوک سبب افزایش انگیزه دانشجویان می‌شود.	۳۳(۳۵/۱)	۴۲(۴۴/۷)	۱۹(۲۰/۲)
	استفاده از لاگ بوک سبب ارزیابی بهتر استاد از دانشجو می‌شود.	۳۴(۳۶/۲)	۴۲(۴۴/۷)	۱۸(۱۹/۱)
	استفاده از لاگ بوک سبب نظم و انسجام در فعالیت‌های آموزشی می‌شود.	۳۱(۳۳/۰)	۳۷(۳۹/۴)	۲۶(۲۷/۷)
	استفاده از لاگ بوک سبب افزایش توانایی دانشجویان در انجام امور بالینی می‌شود.	۳۴(۳۶/۲)	۳۹(۴۱/۵)	۲۱(۲۲/۳)
	استفاده از لاگ بوک سبب افزایش آگاهی دانشجو از اهداف امور آموزشی می‌شود.	۲۷(۲۸/۷)	۳۹(۴۱/۵)	۲۸(۲۹/۸)
	استفاده از لاگ بوک سبب افزایش آگاهی دانشجو در ارتباط با مطالب تئوری مرتبط با بالینی می‌شود.	۲۸(۲۹/۸)	۴۵(۴۷/۹)	۲۱(۲۲/۳)
ضرورت استفاده از لاگ بوک	آشناسازی دانشجو با وظایف هر بخش	۲۲(۲۳/۴)	۴۴(۴۶/۸)	۲۸(۲۹/۸)
	هدفمندسازی تلاش دانشجویان به سمت یادگیری وظایف تعیین‌شده	۲۹(۳۰/۹)	۴۱(۴۳/۶)	۲۴(۲۵/۵)
	هدفمندسازی تلاش اساتید در مسیر یاددهی وظایف تعیین‌شده	۳۸(۴۰/۴)	۳۱(۳۳/۰)	۲۵(۲۶/۶)
	ایجاد مطالب آموزشی برای دانشجویان	۳۳(۳۵/۱)	۴۲(۴۴/۷)	۱۹(۲۰/۲)
	ایجاد تعامل آموزشی سودمند بین یاددهنده و یادگیرنده	۳۳(۳۵/۱)	۳۲(۳۴/۰)	۲۹(۳۰/۹)
	ترغیب اساتید به مشاهده تمرین دانشجو و ارائه بازخورد	۳۵(۳۷/۲)	۳۳(۳۵/۱)	۲۶(۲۷/۷)
	مستندسازی فعالیت درون‌بخشی دانشجویان	۳۱(۳۳/۰)	۳۸(۴۰/۴)	۲۵(۲۶/۶)
	آشنایی با حدود وظایف دانشجو در بیماری‌های شایع	۳۲(۳۴/۰)	۳۸(۴۰/۴)	۲۴(۲۵/۵)
کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان	اهداف آموزشی دوره در لاگ بوک گنجانده شده است.	۳۳(۳۵/۱)	۳۲(۳/۰)	۲۹(۳۰/۹)
	حداقل‌های آموزشی هر دوره در لاگ بوک گنجانده شده است.	۳۱(۳۳/۰)	۳۳(۳۵/۱)	۳۰(۳۱/۹)
	مقررات درون‌بخشی هر دوره در لاگ بوک گنجانده شده است.	۳۵(۳۷/۲)	۳۷(۳۹/۴)	۲۲(۲۳/۴)
	فهرست منابع مطالعاتی دانشجو در لاگ بوک گنجانده شده است.	۳۸(۴۰/۴)	۳۶(۳۸/۳)	۲۰(۲۱/۳)
	مهارت‌های بالینی که دانشجو در طول هر دوره باید بیاموزد در لاگ بوک گنجانده شده است	۲۶(۲۷/۷)	۳۸(۴۰/۴)	۳۰(۳۱/۹)
	ارائه کنفرانس‌های علمی که در هر دوره معمولاً انجام می‌دهید در لاگ بوک گنجانده شده است.	۳۳(۳۵/۱)	۴۳(۴۵/۷)	۱۸(۱۹/۱)
	گزارش کلی از تعداد فعالیت‌های بالینی انجام‌شده در هر دوره در لاگ بوک گنجانده شده است.	۳۳(۳۵/۱)	۳۸(۴۰/۴)	۲۳(۲۴/۵)
	مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای در لاگ بوک گنجانده شده است	۴۱(۴۳/۶)	۳۵(۳۷/۲)	۱۸(۱۹/۱)

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]
[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

	حیطه	تعداد (درصد)		
		خیر	تا حدودی	بلی
کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان	اهداف آموزشی ذکرشده در لاگ بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۳۴(۳۶/۲)	۴۰(۴۲/۶)	۲۰(۲۱/۳)
	حداقل‌های آموزشی ذکرشده در لاگ بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۳۴(۳۶/۲)	۳۴(۳۶/۲)	۲۶(۲۷/۷)
	مقررات درون‌بخشی ذکرشده در لاگ بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۳۵(۳۷/۲)	۲۷(۲۸/۷)	۳۲(۳۴/۰)
	رفرنس‌های ذکرشده در لاگ بوک منطبق بر طرح درس بالینی است.	۴۲(۴۴/۷)	۲۹(۳۰/۹)	۲۳(۲۴/۵)
	فعالیت‌های در نظر گرفته‌شده در لاگ بوک منطبق بر نیاز دانشجویان است.	۳۱(۳۳/۰)	۳۷(۳۹/۴)	۲۶(۲۷/۷)
	فعالیت‌های در نظر گرفته‌شده در لاگ بوک منطبق بر امکانات بیمارستانی است.	۳۰(۳۱/۹)	۴۰(۴۲/۶)	۲۴(۲۵/۵)
	اطلاعات خواسته‌شده در خصوص هر فعالیتی، بجا و مناسب است.	۳۱(۳۳/۰)	۳۷(۳۹/۴)	۲۶(۲۷/۷)
	فعالیت‌های در نظر گرفته‌شده در لاگ بوک منطبق بر توانایی دانشجویان است.	۲۵(۲۶/۶)	۴۴(۴۶/۸)	۲۵(۲۶/۶)
	برخی از فعالیت‌های در نظر گرفته‌شده در لاگ بوک اضافی است.	۲۶(۲۷/۷)	۲۴(۲۵/۵)	۴۴(۴۶/۸)
	فرمت ظاهری لاگ بوک مطلوب است.	۲۴(۲۵/۵)	۳۵(۳۷/۲)	۳۵(۳۷/۲)
	بخشی برای توصیه استاد درمورد اشکالات دانشجو در لاگ بوک وجود دارد.	۳۶(۳۸/۳)	۲۹(۳۰/۹)	۲۹(۳۰/۹)
	بخشی برای ارزشیابی استاد از دانشجو در لاگ بوک وجود دارد.	۲۸(۲۹/۸)	۳۵(۳۷/۲)	۳۱(۳۳/۰)
	بخشی برای خودارزیابی دانشجو در لاگ بوک وجود دارد.	۳۲(۳۴/۴)	۲۵(۲۶/۹)	۳۶(۳۸/۷)

جدول ۴. دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی برحسب مشخصات جمعیت‌شناختی

مشخصات جمعیت‌شناختی		میانگین±انحراف‌معیار	P
		دیدگاه دانشجویان	
سن	زیر ۲۵ سال	۴۵/۱۵±۲۵/۵۳	۰/۵۰
	بالای ۲۵ سال	۴۸/۶۱±۲۷/۳۳	
جنسیت	مذکر	۴۶/۷۹±۲۴/۵۹	۰/۹۸
	مؤنث	۴۶/۳۹±۲۷/۰۲	
تاهل	مجرد	۴۴/۸۰±۲۴/۷۵	۰/۴۲
	متأهل	۵۰/۰۰±۲۸/۹۳	
مقطع	استیودنت	۴۲/۱۳±۲۶/۵۱	۰/۳۹
	اکسترن	۴۹/۶۴±۲۳/۴۲	
	اینترن	۴۹/۵۷±۳۱/۴۳	

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]
[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

و فرایند اجرای لاگ بوک، ضرورت استفاده از لاگ بوک و کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان نیز پایین‌تر از سطح متوسط (کات پوینت ۵۰) قرار داشت (جدول شماره ۲). جدول شماره ۳ فراوانی و درصد دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی برحسب گویه‌های پرسش‌نامه را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۴ نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی برحسب مشخصات جمعیت‌شناختی را نشان می‌دهد. نتایج آزمون ناپارامتری نشان داد نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی برحسب مشخصات جمعیت‌شناختی معنی‌دار نیست (P>۰/۰۵).

بحث

لاگ بوک ابزاری ساده برای دانشجویان است که چارچوبی برای سازماندهی و ثبت فعالیت‌های آموزشی مختلف فراهم می‌کند و باعث صرفه‌جویی در زمان می‌شود. ازطرفی لاگ بوک با کم کردن فاصله بین تئوری و بالین به دانشجویان و اساتید در رسیدن به اهداف اموزشی کمک می‌کند [۱۷]. مطالعه حاضر باهدف بررسی دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی بیمارستان‌های آموزشی‌درمانی دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم انجام شد. ۹۴ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم با میانگین سنی تقریباً کمتر از ۲۵ سال در مطالعه شرکت کردند. براساس نتایج حاصل از مطالعه حاضر میانگین نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک ۲۶/۱۶±۴۶/۵ بوده است که پایین‌تر از سطح متوسط (کات پوینت ۵۰) قرار داشت. مطالعات مختلف به بررسی دیدگاه اعضای مختلف کادر درمان درارتباط‌با لاگ بوک پرداخته‌اند.

حمیدی و همکاران به بررسی دیدگاه دانشجویان پرستاری نسبت به کاربرد لاگ بوک در بخش‌های بالینی پرداختند. براساس نتایج گزارش‌شده در این مطالعه دیدگاه نیمی از دانشجویان درخصوص لاگ بوک مثبت گزارش شد [۱۸] که بالاتر از مطالعه حاضر بوده است. از دلایل این تفاوت می‌توان به متفاوت بودن جمعیت بررسی‌شده دراین مطالعه اشاره کرد. فضل‌جو و همکاران به بررسی رضایتمندی دانشجویان و مربیان پرستاری از لاگ بوک دروس پرستاری بزرگسالان و پرستاری سالمندی پرداختند. براین‌اساس دیدگاه دانشجویان درمورد استفاده از لاگ بوک در اکثریت گویه‌ها، همچون آشنایی با وظایف و اهداف کارآموزی، روشن شدن انتظارات، تمرکز یاددهی و یادگیری و برانگیختن نیازهای آموزشی در سطح رضایت متوسط بوده است [۱۹].

در این مطالعه نیز نتایج بالاتر از پژوهش حاضر گزارش شد که می‌تواند به‌دلیل متفاوت بودن جمعیت موردبررسی و کاربرد متفاوت لاگ بوک در بخش نام‌برده شده باشد. نجفی و همکاران به بررسی لاگ بوک در بخش‌های بالینی از دیدگاه اساتید و دانشجویان پرستاری پرداختند. براساس نتایج ۸۷/۵ درصد اساتید و ۴۴ درصد دانشجویان استفاده از لاگ بوک را در واحدهای عملی ضروری می‌دانستند. هر ۲ گروه کیفیت محتوای دفترچه ثبت مهارت‌های بالینی را درخصوص ارائه کنفرانس‌ها، خودارزیابی دانشجو، ارزشیابی، فهرست مراجع مطالعاتی، مهارت‌های اخلاق حرفه‌ای و مقررات درون‌بخشی ضعیف ارزیابی کردند.

۸۳/۳ درصد از اساتید و ۳۴ درصد از دانشجویان معتقد بودند حداقل‌های آموزشی هر دوره در لاگ بوک گنجانده شده است؛ این در حالی است که بیش از ۶۰ درصد از اساتید و دانشجویان معتقد بودند که فعالیت‌های در نظر گرفته‌شده در لاگ بوک منطبق با نیاز دانشجویان نیست. میانگین نمره کل دانشجویان ۹/۸۰±۴۳/۲۲ و اساتید ۹/۱۸±۵۲/۵۸ گزارش شده است [۱۷] که میانگین نمره دیدگاه دانشجویان در این مطالعه مشابه با پژوهش حاضر است. همچنین میانگین نمره دیدگاه دانشجویان پزشکی در ابعاد پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک، ضرورت استفاده از لاگ بوک و کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان نیز در مطالعه حاضر پایین‌تر از سطح متوسط قرار داشته است که مطابق با پژوهش گزارش‌شده بوده است.

گلمکانی و همکاران به بررسی دیدگاه دانشجویان مامایی درباره ارزشیابی بالینی مبتنی بر دفترچه ثبت مهارت های بالینی پرداختند. براساس نتایج گزارش‌شده دیدگاه دانشجویان مامایی درمورد استفاده از لاگ بوک در ارزشیابی بالینی مثبت است و بیشتر دانشجویان نگرش مثبتی به ضرورت لاگ بوک داشتند [۲۰]، اما در مطالعه حاضر ضرورت استفاده از لاگ بوک در دانشجویان پزشکی پایین‌تر از سطح متوسط گزارش شد. بنابراین در این گروه از دانشجویان برای ارتقای دیدگاه آنان نیاز به بررسی عوامل مؤثر بر کاهش دیدگاه آآنان نسبت به ضرورت اجرای لاگ بوک بود.

موفقی و همکاران به بررسی اثربخشی لاگ بوک کارآموزی از دیدگاه دانشجویان و اساتید در دانشگاه علوم‌پزشکی مشهد پرداختند. (۸۳ درصد) ۷۱ دانشجو و (۸۱ درصد) ۴۰ استاد میزان صحت اطلاعات مندرج در لاگ بوک‌ها را به‌طور متوسط کمتر از ۶۰ درصد گزارش کردند (۴۹ درصد). ۲۵ استاد معتقد بودند که لاگ بوک بایستی به‌عنوان سند فعالیت درون‌بخشی دانشجویان، نمره داشته باشد و درعین‌حال (۵۱ درصد) ۴۳ دانشجو معتقد بودند این کار ثبت اطلاعات کذب را افزایش خواهد داد. علاوه‌براین دانشجویان نسبت به ساختار و روش اجرای لاگ بوک اعتراض داشتند [۱۳].

در مطالعه حاضر نیز پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک و کیفیت محتوای لاگ بوک از دیدگاه دانشجویان پایین‌تر از سطح متوسط گزارش شد. بنابراین چنانچه

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]
[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

بتوان با اجرای برنامه‌های مدون کیفیت لاگ بوک و فرایند اجرای آن را بهبود بخشید، می‌توان دیدگاه دانشجویان را نیز به‌طور چشمگیری ارتقا داد. در این راستا برخی مطالعات گزارش کرده‌اند که برگزاری جلسات آموزشی برای اجرای لاگ بوک ضروری است [۲۱].

همچنین توجه به بازنگری در محتوای آن به‌طور دائم امری مهم است و با تعامل گروه‌های آموزشی و سنجش لاگ بوک در پایان هر نیم سال می‌توان به نقاط ضعف آن پی برد [۲۲]. روحی و همکاران به بررسی دیدگاه دانشجویان و اساتید به اجرای لاگ بوک مهارت‌های بالینی کارشناسی هوشبری براساس آخرین کوریکولوم آموزشی پرداختند. نمرات ارزشیابی لاگ بوک ازنظر اساتید (۹/۴۲۸±۶۴/۷) (از مجموع ۸۴ نمره) و دانشجویان (۱۲/۰۸±۵۲/۷۰) هر دو در سطح مطلوب قرار داشت. ازنظر اساتید، بالاترین نمرات به ابعاد کیفیت محتوا و کمترین ضرورت استفاده از لاگ بوک اختصاص یافت و از نظر دانشجویان بیشترین نمرات به نحوه تکمیل لاگ‌بوک و کمترین پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت و فرایند داده شد [۲۲]. این مطالعه از جهت دیدگاه دانشجویان نسبت به لاگ بوک میانگین بالاتری از مطالعه حاضر را گزارش کرد، اما از جهت ضعیف بودن در طراحی فرمت و فرایند از دیدگاه دانشجویان مشابه با پژوهش حاضر بود.

نتیجه‌گیری

براساس نتایج حاصل از مطالعه حاضر دیدگاه دانشجویان پزشکی نسبت به کاربرد لاگ بوک پایین‌تر از سطح متوسط گزارش شد، بنابراین برای بهبود این دیدگاه به توجه ویژه به ابعاد پیامدهای موردنظر در طراحی فرمت و فرایند اجرای لاگ بوک، ضرورت استفاده از لاگ بوک و کیفیت محتوای لاگ بوک نیاز است.

ازجمله محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به عدم همکاری بعضی از دانشجویان برای شرکت در این مطالعه اشاره کرد.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این مطالعه مصوب کمیته اخلاق دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم با کد اخلاق IR.JUMS.REC.1402.080 است.

حامی مالی

این مطالعه با حمایت مالی معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم‌پزشکی جهرم انجام شده است.

مشارکت نویسندگان

تمام نویسندگان در آماده‌سازی این مقاله مشارکت داشتند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان، این مقاله تعارض منافع ندارد.

تشکر و قدردانی

از واحد توسعه تحقیقات بالینی بیمارستان پیمانیه شهرستان جهرم بابت همکاری در اجرای این مطالعه قدردانی می‌شود.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]

[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

References

[1] Mahram B, Namdar Areshtanab H, Vahidi M, Mojali M, Hosseini Shaheidi L. [Achievement to the educational goals of undergraduate nursing students from view point of students and head nurses (Persian)]. J Nurs Educ. 2013; 1(2):29-35. [Link]

[2] Abotalebi G, Vosoghi N, Sajadi A, Mohammad Nejhad E, Akbary M. [Evaluation of clinical education from the perspective of nursing students of Ardabil University of Medical Science in 2009 (Persian)]. J Health. 2010; 1(1):31-7. [Link]

[3] Zarifnejad G, Rajabpoor M, Sharafi S, Mohsenizadeh M, Nejat-Mohammad A. [Comparison the effect of clinical evaluation by two methods of Case based Discussion and logbooks on satisfaction of nursing students (Persian)]. Res Med Educ. 2019; 11(3):30-8. [DOI:10.29252/rme.11.3.30]

[4] Sanatkhani M, Molla Z, Akbari M. [Evaluation of the Students' Perception about Clinical Education and Examination in Mashhad School of Dentistry (Iran) in 2009 (Persian)]. J Mashhad Dent Sch. 2012; 36(3):211-22. [DOI:10.22038/JMDS.2012.481]

[5] Sabzevari S, Abbaszadeh A, Borhani F. [Perception of nursing faculties from clinical assessment challenges in students: A qualitative study (Persian)]. Strides Dev Med Educ. 2013; 10(3):385-97. [Link]

[6] Tahergorabi Z, Moodi M, Kazemi T. [The need for reviewing log books in Birjand University of Medical Sciences clinical wards: Letter to Editor (Persian)]. J Birjand Univ Med Sci 2017; 24(2):154-7. [Link]

[7] Asadi lari M, Moshfeghy Z, Shahpari M, Mohammad Alian F. [Midwifery students' satisfaction with logbook as a clinical evaluation tool in Shiraz University of Medical Sciences (Persian)]. Iran J Med Edu. 2015; 15:170-80. [Link]

[8] Mohammadi A, Khaghanizade M, Ebadi A, Amiri F, Raesifar A. [Log book; A method of evaluating education and feedback strategy in nursing (Persian)]. Iran J Educ Strateg. 2010; 3(1):15-6. [Link]

[9] Asgari H, Ashoorion V, Ehsanpour S. [Teaching and evaluation of field training course for health services management undergraduates: Conventional and logbook methods (Persian)]. Iran J Med Educ. 2017; 16(61):552-60. [Link]

[10] Lotfi M, Zaman Zadeh V, Abdillahzadeh F, Seyed Rasooli E; Jabarzadeh F. [Effect of log book application on nursing students' learning in women (Persian)]. Tabriz Nurs Midwifery J. 2011; 5(19):33-8. [Link]

[11] Murray E, Alderman P, Coppola W, Grol R, Bouhuijs P, van der Vleuten C. What do students actually do on an internal medicine clerkship? A log diary study. Med Educ. 2001; 35(12):1101-7. [DOI:10.1046/j.1365-2923.2001.01053.x] [PMID]

[12] Blake K. The daily grind--use of log books and portfolios for documenting undergraduate activities. Med Educ. 2001; 35(12):1097-8. [DOI:10.1046/j.1365-2923.2001.01085.x] [PMID]

[13] Movaffaghi Z, Shoeibi A, Bahari A, Khajedaluee M. [The efficiency of medical extern's logbook from the viewpoints of externs and faculties of Mashhad University of Medical Sciences: An integration of qualitative and quantitative methods (Persian)]. Iran J Med Educ. 2014; 13(11):950-9. [Link]

[14] Heidari H, Akbari N. Developing and implementing logbook in teaching principles and techniques to nursing and midwifery students: Mixed method study. Future Med Educ J. 2017; 7(1):14-8. [DOI:10.22038/FMEJ.2017.8552]

[15] Nakhaeizadeh A, Karimi H, Fotokian Z, Hasansoroori M, Babayani M. [The perspective of nursing students and clinical instructors from logbook-based evaluation (Persian)]. Iran J Med Educ. 2021; 21:455-63. [Link]

[16] Ashk Torab T, Pirooz F. [The effect of using a log book on nursing students' clinical competence in intensive care unit (Persian)]. J Educ Stud. 2020; 8(1):1-8. [Link]

[17] Najafi F, Kermansaravi F, Mirmortazavi M, Gheisaranpour H. [The efficacy of logbook in clinical wards from the viewpoints of nursing faculty members and students (Persian)]. Res Med Educ. 2017; 9(3):64-55. [DOI:10.29252/rme.9.3.64]

[18] Hamidi Z, mahdavian M, Jajvandian R, Bashirian S. [View of the nursing students regarding the use of logbook in clinical wards (Persian)]. Iran J Med Educ. 2022; 22:199-207. [DOI:10.48305/22.28]

[19] Fazljo E, Nasiriani K, Tavangar H, Dehghani N. [Survey of nursing students and educators' satisfaction with the logbook of adult-elderly nursing courses (Persian)]. Med Educ J. 2022; 10(1):19-30. [DOI:10.22088/mededj.10.1.19]

[20] Golmakani N, Yousefzadeh S. [The midwifery students' perspective about clinical evaluation based on log book (Persian)]. J Res Dev Nurs Midw 2012; 9(1):103-11. [Link]

[21] Jud SM, Cupisti S, Frobenius W, Benn S, Winkler A, Antoniadis S, et al. Logbooks alone are not enough: Initial experience with implementing a logbook for medical students in a clinical internship in gynecology and obstetrics. Eur J Med Res. 2020; 25(1):15. [DOI:10.1186/s40001-020-00413-6] [PMID] [PMCID]

[22] Rohi Safaie S, Fotohi P, Vash S. [Examining the views of students and professors on the implementation of the logbook of clinical skills of the Bachelor of Anesthesiology based on the state-of-the-art educational curriculum (Persian)]. Iran J Med Educ. 2023; 23:63-70. [DOI:10.48305/23.63]

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]

[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]

This Page Intentionally Left Blank

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-09-10]

[DOI: 10.32598/DSME.10.2.556.1]